

Baruch (Benedikt) Spinoza

- * studoval v Amsterdamu v židovské škole
- * pro své myšlenky byl vyloučen ze židovské obce (předtím se ho pokusili zavraždit)
- * ovlivněn židovskou metafyzikou, ale především navazuje na Descartovu metafyziku vědomí
- * Descarta kritizuje v jeho dualismu substancí – substance je jediná a extense a myšlení jsou její atributy, pomocí nichž jsme my lidé schopni k ní přistoupit – mezi myslí a tělem není tedy reálný rozdíl, ale rozdíl atributů patřících k téže substanci – problém vztahu mysli a těla řeší psychofyzickým paralelismem
- * „Řád a souvislost idejí je totožná s uspořádáním a souvislostí těles.“
- * „bůh neboli příroda“ – substance je příčina sebe sama (causa sui)
- * vztah substance – atribut (aspekt, který patří k věci nutně, konstitutivně) – modus (nahodilý stav)
- * „každé určení je negací“ (omnis determinatio est negatio)
- * afekt (lat. affectus = učiněné, přičiněné) – „Afektem rozumím stavy těla, jimiž se zvětšuje nebo zmenšuje jeho schopnost něco konat. Stejným termínem označuji ideje těchto stavů.“
- * hlavní dílo: *Etika geometrickým způsobem předvedená* (Ethika ordine geometrico demonstrata) – přísná struktura odvozování z axiomů (ve staré tradici téměř do 20. století jde o východiska uvažování, která sama nejsou dokazována, neboť jsou sama bezprostředně

nahlédnutelné) a theoremů (soudy bezprostředně odvozené z axiomů) – způsobu odvozování odpovídá metafyzický vztah substance (sebepříčina) – atributy – mody

* Spinozovo vzdělávací a nápravné úsilí: kniha *Pojednání o nápravě rozumu a o cestě, kterou je veden přímo k pravému poznání věcí*

* „Je-li na věc pohlíženo z hlediska její přirozenosti, nelze ji nikterak nazývat *dokonalou* nebo *nedokonalou*. Zvláště když jsme poznali, že vše, co se děje, děje se podle věčného řádu [aeternum ordinem] a určitých zákonů přirozenosti. Člověk ve svém slabém duchu [humana imbecillitas] onen řád nepostřehuje svým myšlením a mezitím pojímá jaksí svou přirozenost jako mnohem silnější.“

Literatura:

SPINOZA, Benedikt. *Pojednání o nápravě rozumu a o cestě, kterou je veden přímo k pravému poznání věcí*. 1. vyd. Praha: Filosofía, 2003. 136 s. ISBN 80-7007-178-8